

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága ügyvéd által képviselt I. r., II. r. és III. r. felpereseknek a személyesen eljáró alperes ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt a Lenti Városi Bíróságon 3.P.20.045/2005. számon megindított és másodfokon a Zala Megyei Bíróság 2.Pf.20.748/2007/3. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperesek részéről 54. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet részítéletnek tekinti és azt hatályában fenntartja.

A felpereseknek a kitagadás érvénytelensége és kötelesrész kiadása iránti kereseti kérelmei tekintetében az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasítja.

I n d o k o l á s

A 2003. december 31-én elhunyt K. I. örökhagyó a felperesek anyai nagyapja, az alperes édesapja volt.

Az örökhagyó 1999. január 4-én tartási szerződést kötött a felperesek édesanyjával, aki 2001. január 30-án elhunyt. Az örökhagyó 4.P.20.050/2000/3. számon a tartási szerződés megszüntetése iránt pert indított a felperesekkel szemben, majd 2003. augusztus 14-én kelt írásbeli magánvégrendeletében általános örökösevé az alperest nevezte, a felpereseket az öröklésből kitagadta, mert a tartási szerződésben foglalt kötelezettségeknek nem tettek eleget.

A végrendelet akként készült, hogy az örökhagyó telefonon közölte szándékát S-né dr.K. M. ügyvéddel, aki az örökhagyót a lakásán felkereste, majd a közölt tartalomnak megfelelően irodájában a

végrendeletet elkészítette. A felperesek személyi adatait az ügyvéd a korábbiakban a család részére készített iratok alapján rögzítette. Az okiratot az örökhagyó lakásán részére aláírásra, a tanúzásra vonatkozó kioktatással átadta. Az okiratot tanúként az örökhagyó szomszédai, az örökhagyóval egyidejűleg írták alá, őket az alperes házastársa hívta be az utcáról.

Az örökhagyó halálát követő öröklési bizonyítvány kiadása iránti eljárásban a közjegyző az eljárást függőben tartotta a jelen per jogerős befejezéséig.

A felperesek a jelen perben a végrendelet érvénytelenségének megállapítását több okból kérték. Egyebek mellett - az alperes közreműködése okából - a juttatás érvénytelenségére hivatkoztak. Ezt arra alapították, hogy a tartási szerződés megszüntetése iránti perben az örökhagyót az alperes házastársa képviselte, aki abban a perben a jelen perbeli végrendelettel összhangban álló, az alperes kézírásával készült „végrendelkezés” címet viselő okiratot csatolt, amelyet ugyanazok a tanúk írtak alá. Az örökhagyó jobb kezét két éve korlátozottan tudta használni, ezért kizárt, hogy az ügyvédet telefonon fel tudta volna hívni. A szomszédokat is az alperes férje hívta végrendeleti tanúnak. N-né előadása szerint nem volt nála személyi igazolvány, ennek ellenére a végrendeleten a személyi igazolvány száma is szerepelt.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a végrendelet érvénytelensége iránti keresetet elutasította és a felpereseket le nem rótt illeték megfizetésére kötelezte.

A felperesek fellebbezése alapján a másodfokú bíróság - kijavított ítéletével - az elsőfokú bíróság ítéletét részben és akként változtatta meg, hogy mellőzte a II. r. felperesnek a le nem rótt kereseti illeték megfizetésére kötelezését. Az I. és III. r. felperesek által egyetemlegesen fizetendő kereseti illeték összegét 133.600 forintban állapította meg, míg - rendelkezése szerint - a fennmaradó 66.800 forint feljegyzett kereseti illetéket az állam viseli. Egyebekben - érdemben - az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, az I. és III. r. felpereseket fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte azzal, hogy a további illetéket az állam viseli.

Az eljárt bíróságok a Ptk. 632. §-ának (1) bekezdésére alapított kereset elutasítását azzal indokolták, hogy közreműködőnek az ítélezési gyakorlat szerint azt kell tekinteni, aki a végrendelet elkészítésében tevékenyen, olyan mértékben vesz részt, hogy a végrendelet tartalmának kialakításában meghatározó szerepe van,

illetve a végrendelet fogalmazása, szerkesztése, leírása önmagában a közreműködés fogalmát kimeríti.

A perben a felperesek azt nem állították, hogy a végrendeletet az alperes fogalmazta, szerkesztette vagy írta volna. Nem jelent közreműködést az, hogy az alperes házastársa a tartási szerződés megszüntetése iránti perben az örökhagyó meghatalmazottjaként járt el, illetve a végrendeleti tanúkat ő hívta be. A tartalmi hasonlóság ellenére sem valósít meg közreműködést az, hogy a tartási szerződés érvénytelensége iránti perben az örökhagyó az alperes kézírásával készült iratokat csatolt. Az örökhagyó jobb kezének mozgáskorlátozottsága okán, ha az alperes vagy hozzátartozója tárcsázta volna az ügyvédet, a juttatás érvénytelenségét eredményező közreműködésnek ez nem minősülne, a tanúk személyi igazolvány számának feltüntetését pedig nem vizsgálta a bíróság, mert az a végrendelet érvényességének nem feltétele. A felperesek a Pp. 164. § (1) bekezdésben írt bizonyítási kötelezettségük ellenére az alperesi közreműködés tényét kétséget kizáróan nem bizonyították, mert a perbeli végrendeletet az örökhagyó megbízásából és elmondása alapján S-né dr. K. M. ügyvéd szerkesztette, függetlenül a tartási szerződés megszüntetése iránti perben az alperes által írt, de az örökhagyó által aláírt okiratoktól.

A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése, a végrendelet alperesi közreműködés okán alapuló érvénytelenségének megállapítása iránt.

Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet a Ptk. 632. § (1) bekezdésében írt anyagi jog szabályát sérti.

A felülvizsgálati kérelem indokolásában az egyes bizonyítékokra utalással kifejtették azon álláspontjukat, hogy a felhívottak egyértelműen alkalmasak annak megállapítására, hogy az alperesnek az örökhagyó végrendelete tartalma kialakításában meghatározó szerepe volt.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperesek felülvizsgálati kérelmükben anyagi jogszabálysértésre hivatkoztak, annak indokolásából megállapíthatóan az ítéleti döntés alapját képező tényállás megállapítását támadták, az egyes bizonyítékokból az általuk állított következtetés levonását kérték.

A felülvizsgálati kérelemmel támadott ítéleti rendelkezést illetően az eljárás bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékoknak, így a felülvizsgálati kérelemben felhívott valamennyi ténynek és körülménynek a Pp. 206. § (1) bekezdésben írt elveknek megfelelő értékelésével állapították meg a tényállást, amely nem iratellenes és nyilvánvalóan okszerűtlen következtetést sem tartalmaz.

A Pp. 270. §-ának (2) és 275. §-ának (3) bekezdésében foglaltakból az következik, hogy a tényállás megállapításának módjára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálására is lényegesen kihatással lévő eljárási szabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülvizsgálati eljárás keretében történő felülmérlegelésének nincs helye. A Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítási kötelezettség szabályának helyes alkalmazásával értékelték az eljárás bíróságok a felperesek terhére mindazon tények bizonyítatlanságát, amelyeket illetően nekik áll érdekében, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A Legfelsőbb Bíróság az első és másodfokú ítélet 5. oldalán részletesen kifejtettekkel maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja, annak helyes indokaira a Pp. 270. § (1) bekezdés szerint alkalmazandó Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csupán visszautal.

Az iratok tartalma alapján azonban megállapítható, hogy a felperesek keresetlevelükben a végrendelet érvénytelenségének megállapítása mellett a kitagadás érvénytelenségének megállapítását és kötelesrész kiadását is kérték, bár azt nem pontosították, és őket erre az elsőfokú bíróság fel sem hívta.

A kitagadás feltétele az, hogy végintézkedésben történjék, továbbá a végrendelet érvényes legyen (Pfv.V.23.310/1977.), mert ha a végrendelet érvénytelen, az a benne foglalt rendelkezések érvénytelenségét is eredményezi. Az egységes bírói gyakorlat szerint a végrendelet érvénytelensége iránti kereseti kérelem, mint többen a kevesebb, a kötelesrész kiadása iránti igényt is magában foglalja.

Mindezekre figyelemmel az eljárás bíróságok a felperesek keresetének csak egy részét bíralták el, a határozat ezért a Pp. 213. § (1) bekezdés szerinti részítéletnek tekintendő, és azt a Legfelsőbb Bíróság is ekként bírálta el. A végrendelet érvénytelensége iránti keresetet elutasító ítéletet részítéletnek tekintette, azt a fentiek alapján a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, míg a még el nem bíralt további kereseti kérelmek tárgyában az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasította.

A Legfelsőbb Bíróság PK 154. számú állásfoglalása szerint a felülvizsgálati eljárás költségeiről nem határozott, mert annak tárgyában döntés csak a még el nem bíralt további kereseti kérelmekkel együttesen hozható.

Budapest, 2008. április 29.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő